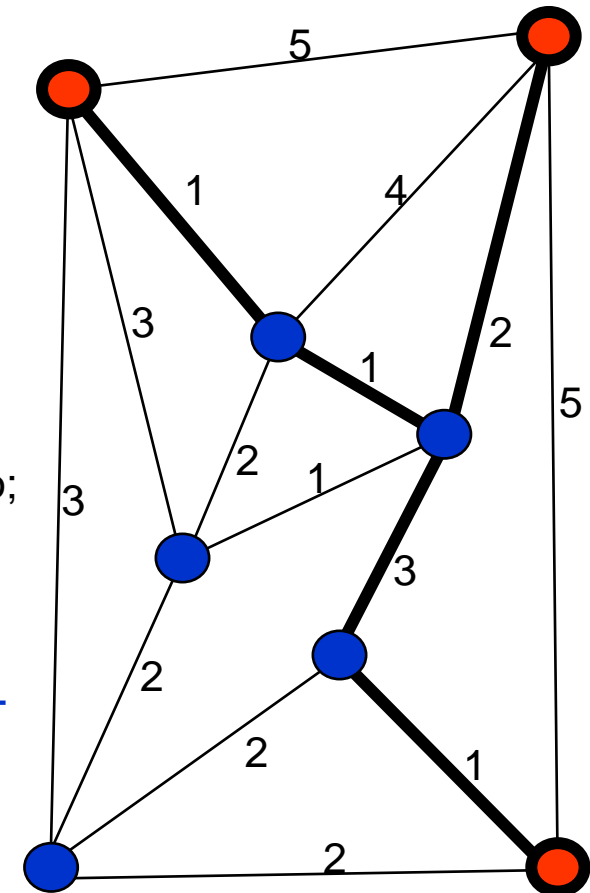

Hálózatvezetés Alapjai 2007

3: Multicasting – Steiner fák (folytatás)

Multicasting

- Hogy néz ki egy optimális multicast-fa?
  - A hálózat terhelése minimális legyen.
  - Feltesszük: minden egyes linken az átvitel költsége független az iránytól.
- Steiner Probléma:
  - Adott: Egy összefüggő irányítatlan gráf $G=(V,E)$, élsúlyok $c: E \rightarrow \mathbb{R}^+$, terminal-csomópontok halmaza $N \subseteq V$.
    - (N : a multicast-csoport tagjai: a küldő és minden fogadó;
    - $c(e)$: a költség, ami akkor lép fel, ha az e linken adatot viszünk át. Pl.: 1/sávszélesség)
  - $T=(V',E')$ egy **Steiner-fa** G -ben, ha T egy részfája G -nek és $N \subseteq V'$. A $V \setminus N$ beli csomópontokat **Steiner-csomópont**oknak nevezzük.
  - Amit keresünk: Egy T Steiner-fa G -ben, melynek a súlya $c(T) := \sum_{e \in E'} c(e)$ minimális.

Távolság-Heurisztika – Mehlhorn változata [Mehlhorn 1988]

Alapötlet:

- Az 1. lépésben a G' távolság-gráf helyett egy G'' gráfot számítunk ki $c'': E(G') \rightarrow \mathbb{R}^+$ élsúlyokkal, úgy hogy
  - Minden minimális feszítőfa M'' a G'' gráfban a c'' élsúlyok szerint egyben egy minimális feszítőfa a G' gráfban c élsúlyok szerint, és $c''(M'') = c(M')$;
  - G'' kiszámítható $O(n \log n + m)$ időben.
- Kiszámítunk egy M'' minimális feszítőfát G'' -ben.
- Ezután végrehajtjuk az eredeti távolságheurisztika lépéseit M'' -t használva.

Távolság-Heurisztika – Mehlhorn változata

G'' következőképp definiált:

- Minden $z_i \in N$ csomóponthoz legyen

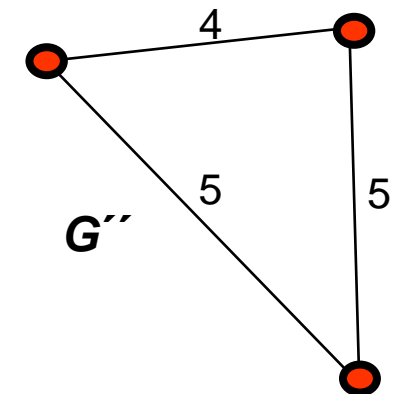
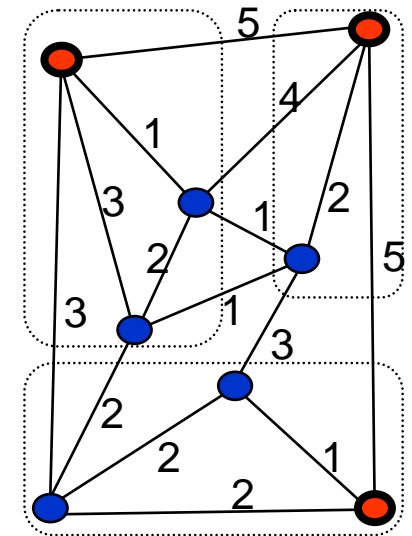
$$N(z_i) := \{z_i\} \cup \left\{ v \in V \setminus N : d(v, z_i) = \min_{z' \in N} d(v, z') \text{ und } i = \min \{ j : d(v, z_j) = \min_{z' \in N} d(v, z') \} \right\}$$

Vegyük észre: $N(z_i)$, $z_i \in N$, egy partíciót definiál V -ben.

- $E(G'') := \left\{ \{z_i, z_j\} : z_i, z_j \in N, \exists \{u, v\} \in E(G) \text{ mit } u \in N(z_i), v \in N(z_j) \right\}$
- $c''(z_i, z_j) := \min \{ d(z_i, u) + c(\{u, v\}) + d(v, z_j) : \{u, v\} \in E(G), u \in N(z_i), v \in N(z_j) \}$

Figyeljük meg:

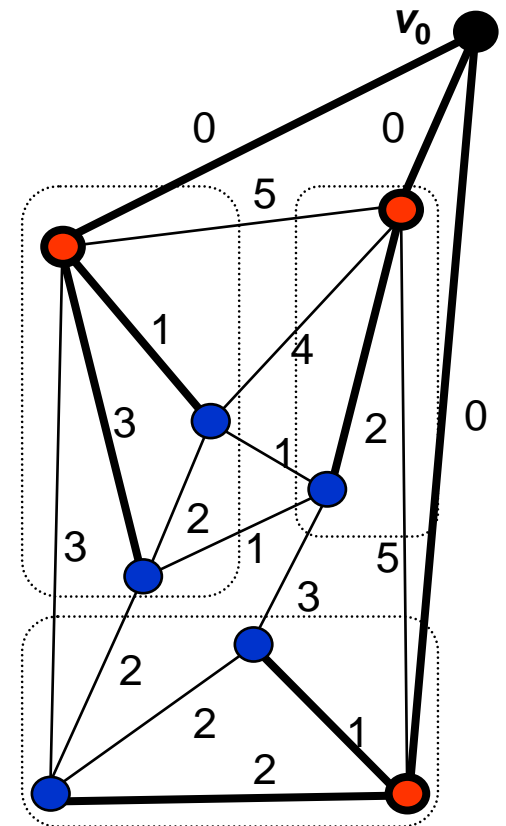
- G'' lehet G' -nek egy valódi részgráfja.
- Egy él súlya G'' -ben lehet nagyobb is mint G' -ben (kisebb nem lehet).

Távolság-Heurisztika – Mehlhorn változata

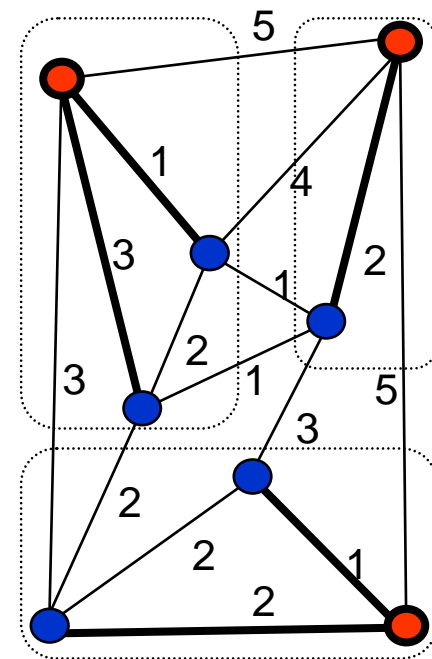
G'' konstrukciója:

- Adjunk hozzá a G gráfhoz egy új v_0 csomópontot és minden $z \in N$ -hez egy új $\{v_0, z\}$ élet $c(\{v_0, z\}) = 0$ élsúllyal.
- Feltétel: Az eredeti G gráf minden élének súlya > 0 .
- Számítsunk ki v_0 kezdőcsomóponttal egy legrövidebb utak fáját T_S -t Dijkstra algoritmusával.

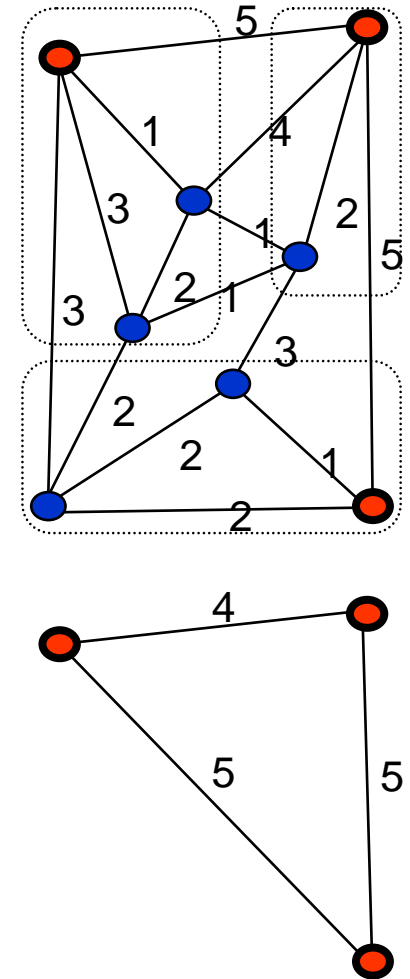
Távolság-Heurisztika – Mehlhorn változata

- Töröljük v_0 -t és minden hozzá incidens élet T_S -ből.
  - T_S részfákra esik szét.
  - Minden részfa pontosan egy terminalcsomópontot tartalmaz (ez a feltételből következik az eredeti gráf éleinek a súlyáról).
  - A $z \in N$ terminál részfája pontosan $N(z)$ -t tartalmazza.
  - Minden $v \in V$ -re a kiszámított legrövidebb út költsége $dist(v)$ pontosan a $d(v,z)$ érték, ahol $z \in N$, $v \in N(z)$.

Távolság-Heurisztika – Mehlhorn változata

- $c'': E(G') \rightarrow \mathbb{R}^+$ kiszámítása
  - Teszteljük G minden $\{u, v\}$ élére, hogy u és v különböző $N(z_i)$ és $N(z_j)$ halmazban van-e.
  - Ha igen, és $\{u, v\}$ az első él $N(z_i)$ és $N(z_j)$ között, vagy $d(u, z_i) + c(\{u, v\}) + d(v, z_j)$ kisebb mint az aktuális költség $c''(\{z_i, z_j\})$, akkor legyen $c''(\{z_i, z_j\}) := d(u, z_i) + c(\{u, v\}) + d(v, z_j)$.

Távolság-Heurisztika – Mehlhorn változata

Lemma 2: Legyen M'' a G'' gráf egy minimális feszítőfája c'' élsúlyok szerint.
Akkor M'' a G' gráfnak egy minimális feszítőfája c' élsúlyok szerint.

Biz.: Megmutatjuk:

(1) G' -nek van egy olyan M^* minimális feszítőfája, hogy M^* minden $\{z_i, z_j\}$ éle G'' -ben is benne van és $c''(\{z_i, z_j\}) = c'(\{z_i, z_j\})$.

Ha (1) teljesül, akkor

- M^* minimális feszítőfája G'' -nek is és
- G'' minden más M'' minimális feszítőfájára teljesül, hogy $c''(M'') = c''(M^*) = c'(M^*)$,
ezért M'' egy minimális feszítőfája G' -nek c' élsúlyok szerint.

Távolság-Heurisztika – Mehlhorn változata

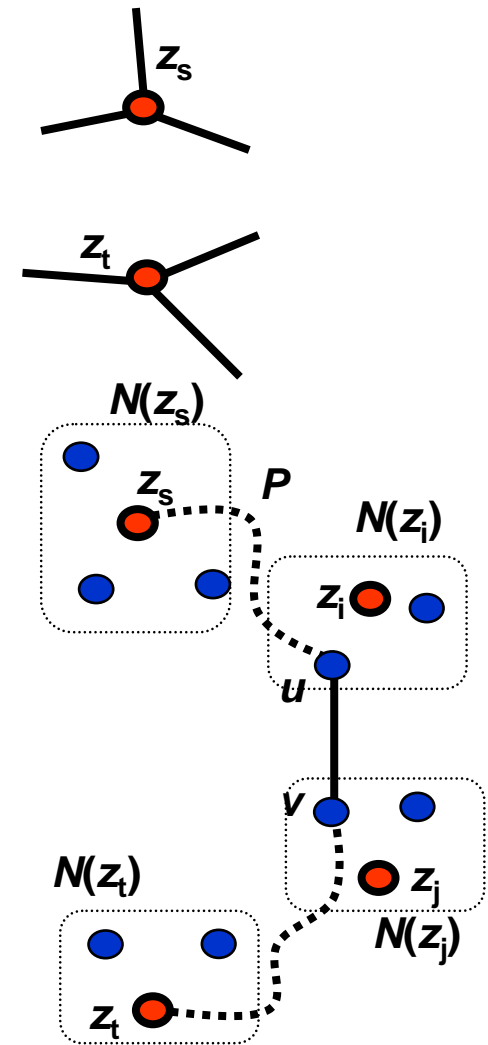
Tegyük fel: (1) nem teljesül. Legyen M° egy minimális feszítőfája G' -nek, amely

- maximális számú G' belső éleket tartalmaz, azaz $|E(M^\circ) \cap E(G')|$ maximális, és
- az élek összköltsége $\sum_{E(M^\circ) \cap E(G')} c'(e)$ minimális azon minimális feszítőfák között, amikre a) igaz.

Ekkor teljesül:

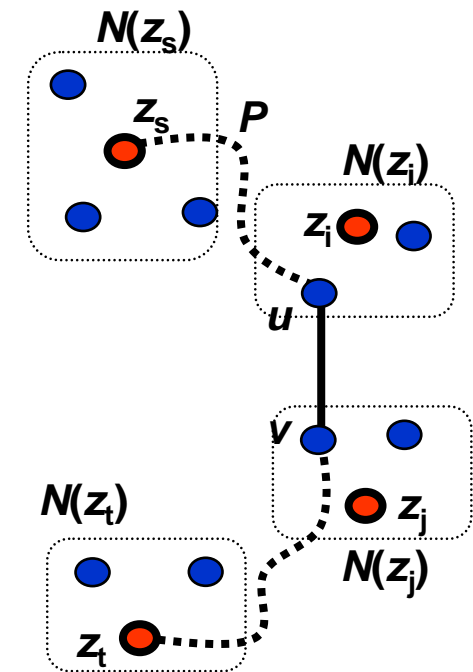
- vagy létezik egy él $\{z_s, z_t\} \in E(M^\circ) \setminus E(G')$,
- vagy egy olyan él létezik $\{z_s, z_t\} \in E(M^\circ)$, amelyre $c'(\{z_s, z_t\}) > c'(\{z_s, z_t\}) = d(z_s, z_t)$.

Legyen P egy legrövidebb út z_s -től z_t -hez G -ben c szerint. Tekintsünk egy olyan $\{u, v\}$ éleket, hogy u és v különböző partícióban van: mondjuk $u \in N(z_i)$, $v \in N(z_j)$.

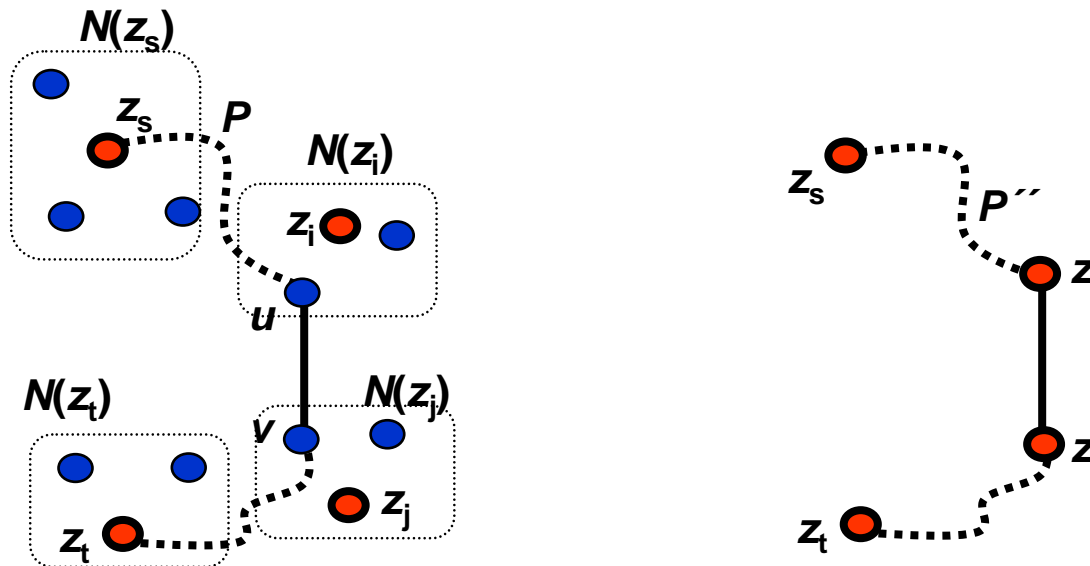
Távolság-Heurisztika – Mehlhorn változata

- Definíció szerint teljesül $d(z_i, u) \leq d(z_s, u)$, $d(z_j, u) \leq d(z_t, u)$.
- Mivel $N(z_i)$ és $N(z_j)$ között G -ben legalább egy él van, pl. $\{u, v\}$, következik hogy $\{z_i, z_j\} \in E(G')$.
- $\{z_i, z_j\}$ költsége G' -ben:

$$\begin{aligned} c'(\{z_i, z_j\}) &= \min\{d(u^*, z_i) + c(\{u^*, v^*\}) + d(v^*, z_j) : \\ &\quad u^* \in N(z_i), v^* \in N(z_j)\} \\ &\leq d(u, z_i) + c(\{u, v\}) + d(v, z_j) \\ &\leq d(u, z_s) + c(\{u, v\}) + d(v, z_t) \\ &= c(P) \\ &= d(z_s, z_t) \\ &= c'(\{z_s, z_t\}). \end{aligned}$$
- Ezért P minden $\{u, v\} \in P$ élre, melynek végpontjai különböző partícióban vannak, $u \in N(z_i)$, $v \in N(z_j)$, teljesül hogy $c'(\{z_i, z_j\}) \leq c'(\{z_s, z_t\})$.

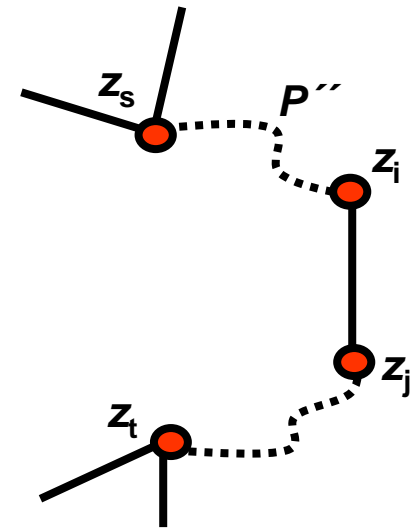
Távolság-Heurisztika – Mehlhorn változata

- Tekintsük a P'' utat z_s -től z_t -hez G'' -ben, ami következőképp definiált:
- $\{z_i, z_j\} \in E(P'')$ $\Leftrightarrow \exists \{u, v\} \in E(P)$, amelyre $u \in N(z_i)$, $v \in N(z_j)$, $i \neq j$.

Távolság-Heurisztika – Mehlhorn változata

- Ha az $\{z_s, z_t\}$ éllet a G' gráf M° minimális feszítőfájából eltávolítjuk, M° két részfára M_s° és M_t° esik szét.
- Mivel P'' egy út z_s -től z_t -hez G'' -ben, letezik legalább egy $\{z_i, z_j\} \in P''$ él, úgy hogy $z_i \in V(M_s^\circ)$ és $z_j \in V(M_t^\circ)$.
- Ha $\{z_s, z_t\}$ -t M° -ben $\{z_i, z_j\}$ -vel kicseréljük, kapunk egy másik feszítőfát M^* -t, amelyre
  - $c'(M^*) = c'(M^\circ) - c'(\{z_s, z_t\}) + c'(\{z_i, z_j\}) \leq c'(M^\circ)$
Ezért M^* egy minimális feszítőfája G' -nek.
- A feltételünk miatt:
  - vagy $\{z_s, z_t\} \notin E(G'')$, ekkor $|E(M^*) \cap E(G'')| < |E(M^\circ) \cap E(G'')|$;
  - vagy $\{z_s, z_t\} \in E(G'')$ úgy hogy $c''(\{z_s, z_t\}) > c'(\{z_s, z_t\})$, ekkor $c''(\{z_s, z_t\}) > c'(\{z_s, z_t\}) \geq c''(\{z_i, z_j\})$, és $c''(M^*) < c''(M^\circ)$.

Távolság-Heurisztika – Mehlhorn változata

Tétel 2: Mehlhorn változata a távolság-heurisztikának $O(n \log n + m)$ idő alatt kiszámít egy Steiner-fát, melynek költsége legfeljebb $(2 - 2 / |N|) OPT < 2 OPT$.

Steiner-fák – Dinamikus Programozás

[Dreyfus, Wagner 1972]

- Exakt algoritmus a Steiner probléma megoldásához.
- Az időigény exponenciális $|M|$ -ben.
- Egy $D \subseteq V$ halmazra és egy $v \in V$ csomóra jelölje $S(v, D)$ egy minimális Steiner-fa költségét, ahol a terminálok halmaza $D \cup \{v\}$.
- $S(v, D)$ a következő rekurzióval kiszámítható:
  - $$S(v, D) = \min_{w \in V} \{ d(v, w) + \min_{\emptyset \neq D' \subset D} \{ S(w, D') + S(w, D \setminus D') \} \}$$
  - w -t **összekötő csomópont**nak nevezzük
  - w foka ≥ 3
  - Lehetséges, hogy $w=v$

Steiner-fák

Megjegyzések:

- Legjobb ismert polinomiális idejű approximáció a Steiner problemához: approximációs ráta $1 + \frac{1}{2} \ln 3 \approx 1,55$ [Robins, Zelikovsky 2000]

- Egy algoritmus, ami a gyakorlatban nagyon jól működik, az u.n. iterált 1-heurisztika [Kahng, Robins '95]:
  1. Legyen $S := \emptyset$ (S a kényszerített Steiner-csomópontok halmaza)
  2. Számítsunk ki a távolság-heurisztikával egy T Steiner-fát $N \cup S$ terminálokkal
  3. do
  4. Minden $v \in V \setminus (N \cup S)$ -hez számítsunk ki egy T_v Steiner-fát $N \cup S \cup \{v\}$ terminálokkal a távolság-heurisztikával;
  5. Legyen u egy csomópont, amelyre $c(T_u)$ minimális;
  6. if $(c(T_u) < c(T))$ then $S := S \cup \{u\}$; $T := T_u$; fi;
  7. until (T -t nem tudtuk megjavítani)

Irodalom

- H. Takahashi and A. Matsuyama: **An approximate solution for the Steiner problem in graphs.** *Math. Japonica*, Vol. 24, 573-577, 1980.
- K. Mehlhorn: **A faster approximation algorithm for the Steiner Problem in graphs.** *Information Processing Letter*, Vol. 27, 125-128, 1988.
- A. B. Kahng and G. Robins: **A new class of iterative Steiner tree heuristics with good performance.** *IEEE Transactions on Computer-Aided Design*, Vol. 11(7), 893-902, 1992.
- G. Robins and A. Zelikovsky: **Improved Steiner tree approximation in graphs.** *Proceedings of the 11th ACM-SIAM Symposium on Discrete Algorithms (SODA)*, 770-779, 2000.